

Eesti Keskkonnaühenduste Koda

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile

Teie: 19.03.2026 nr 16-6/25-04777-037

Meie: 30.04.2026 nr 1-1/26/7006

Eesti Keskkonnaühenduste Koja metsatöörühma seisukoht Rail Balticu lõigu „Pärnu - Kabli“ ehitusprojekti keskkonnamõjude hindamise aruande kohta

Täname võimaluse eest anda oma tagasiside.

Rõhutame, et mõju vääriselupaikadele (VEP) peab olema välja toodud eraldi keskkonnamõjude hindamise (KMH) aruande peatükina ning Rail Balticu (RB) kõiki vääriselupaikadele avalduvaid mõjusid peab käsitlema kui olulist negatiivset keskkonnamõju, mida peab maksimaalselt vältima, leevendama ja hüvitama.

Käsitleme oma tagasisides vääriselupaiku kogu trassi ulatuses kahel põhjusel:

- 1) Keskkonnaameti (KeA) on korraldanud hüvitamist kogu RB trassil tervikuna, mistõttu vaatleme meiega vääriselupaikade teemat tervikuna;
- 2) vaid väga üksikud hüvitamist vajavad vääriselupaigad asuvad teistel lõikudel.

Vääriselupaigad on meie kõige esinduslikumad, kõrgeima looduskaitse väärtusega metsaalad ja ohustatud, haruldaste ja kaitstavate liikide elupaigad. Pealiskaudne käsitus, mõjude eiramine ja puudulik hüvitamine ei ole nii olulise arenduse juures kindlasti kohane. Vääriselupaikadele avalduvad mõjud on vaja täpselt kirjeldada ja neid peab maksimaalselt vältima.

Lisaks otsesele raadamise mõjule on vajalik arvestada servamõjuga (Eestis on tehtud põhjalikud uuringud ja teadmised olemas) ja kuivenduse mõjuga. Vältimatud mõjud peab objektiivselt hüvitama, aga RB arenduse juures seda kahetsusväärset siiani tehtud ei ole.

RB hävitab või kahjustab 41 arvele võetud vääriselupaika, raadamisega hävib 15,2 ha vääriselupaiku ja tugeva servamõjuga kahjustatakse täiendavalt 24,4 ha ulatuses vääriselupaiku. Lisaks hävib 6,3 ha (lisandub veel 4 ha tugev servamõju) ELUSi poolt inventeeritud vääriselupaiku, mida KeA arvele ei võtnud, sest need jäid RB trassile. Täiendavalt hävib projekteeritaval Nepste LKA-I 8,4 ha inventeerimata vääriselupaiku (projekteeritaval kaitsealal VEPe ei inventeeritud) ja lisaks jääb seal 5,4 ha tugevasse servamõjusse. Kokku peab hüvitamisele kuuluma 63.7 ha vääriselupaiku.

KeA metsaosakonna väitel on uute vääriselupaikade moodustamisega hüvitatud 31,4 ha. See number ei vasta tõele, sest osa asenduseks valitud alast on kaitstaval alal püsielupaiga sihtkaitsevööndis, osa jääb RB servale tugevasse servamõjusse jne. Enamus asenduseks

valitud aladest on aga esinduslikud vääriselupaigad, mis pidanuks olema arvele võetud ja kaitse all juba ammu.

Vääriselupaikade hüvitamine peab toimuma potentsiaalsete vääriselupaikade ehk peatselt vääriselupaigaks arenevate alade kaitsmise teel. Sellised alad on ökoloogiliselt mahutavuselt oluliselt tagasihoidlikumad ja seetõttu peab potentsiaalseid vääriselupaiku kaitse alla võtma vähemalt 3 korda hävivatest või kahjustatud vääriselupaikadest suuremal pindalal. Potentsiaalsete vääriselupaikade kohta on vääriselupaiku inventeerinud ekspertidel olemas hea andmestik ja hüvitusalade valimisel saame abiks olla.

Et hüvitamist vajavad mitmed vääriselupaikadega seotud kaitstavad ja ohustatud liigid, siis peab hüvitusalad valima eelkõige piirkonnas teada olevate kaitstavate liikide elupaikade hulgast. Eelkõige vajavad täiendavat hüvitamist viljakates metsades asuvad vääriselupaigad.

KeA poolt täiendavalt inventeeritud vääriselupaigad on kõik männikud ja need alad ei ole muuhulgas hüvitamist vajavate kaitstavate liikide jaoks sobivaks elupaigaks. KMH aruande lk 127 esitatud väide, et leevendus- ja hüvitusmeetmete rakendamise korral on kaitstavatele taim-, seene- ja samblikuliikidele negatiivne mõju välistatud, ei ole tõene. Hävitatakse ja kahjustatakse muuhulgas väga haruldaste ja ohustatud liikide (nt laialehine nestik) elupaiku. Ümberistutamine on väga väikese tulususega meede ja enamus liikidel ei ole see võimalik. Mõjude maandamiseks on hüvitamine vältimatu.

KeA poolt kolme männikuga vääriselupaiga arvele võtmine ei hüvita vähimalgi moel kaitstavatele liikidele tekkivaid mõjusid, sest tegu ei ole männikutes elavate liikidega. Seetõttu on vajalik täiendav kaitstavate liikide hüvitamine, mis toimub koos vääriselupaikade hüvitamisega, võttes kaitse alla piirkonnas leiduvaid kaitstavate liikide elupaiku ja potentsiaalseid vääriselupaiku.

Vääriselupaigale VEP212084 on planeeritud ökodukt. Tegu on väga esindusliku vääriselupaigaga, mis ühtlasi on mitmete ohustatud kaitstavate liikide elupaik. Puuduvad põhjused, miks ökodukti ei saaks nihutada ca 80m lõuna suunas vääriselupaigast välja ja seda peab täiendava olulise keskkonnamõju vältimiseks kindlasti tegema.

Teeme ettepanekud:

- Tuua KMH aruandes eraldi peatükina välja mõju vääriselupaikadele käsitledes kõiki mõjusid kui olulist negatiivset keskkonnamõju, mida maksimaalselt vältida, leevendada ja hüvitada
- Arvestada mõju hindamisel lisaks raadamise mõjule ka servamõjuga ja kuivendamise mõjuga
- Hüvitada kõik negatiivselt mõjutada saavad vääriselupaigad, kokku 63,7 ha (hävitamise, kahjustamise, servamõju ja raadamise tõttu).
- Hüvitada vääriselupaigad potentsiaalsete vääriselupaikade (ehk peatselt vääriselupaigaks arenevate alade) kaitsmise teel vähemalt 3 korda suuremal pindalal, sest sellised alad on ökoloogiliselt mahutavuselt oluliselt tagasihoidlikumad.
- Võtta asenduseks väljavalitud alad, mis juba on esinduslikud vääriselupaigad, arvele ja kaitse alla (sest nad pidanuks juba ammu kaitse all olema) ilma neid hüvitusaladeks arvestamata.

- Valida hüvitusala eelkõige piirkonnas teada olevate kaitstavate liikide elupaikade hulgas - eelkõige vajavad täiendavat hüvitamist viljakates metsades asuvad vääriselupaigad.
- Nihutada vääriselupaigale VEP212084 planeeritud ökodukt täiendava olulise keskkonnamõju vältimiseks ca 80m lõuna suunas vääriselupaigast välja.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Maia-Liisa Anton

Eesti Keskkonnaühenduste Koja koordinaator, EKO metsatöörühma nimel